

g. Koen Lenarts
Predsjednik Suda pravde Europske zajednice
Palais de la Cour de Justice
Boulevard Konrad Adenauer
Kirchberg
L-2925 Luxembourg
Luxembourg

XX. ožujka 2016. godine

Prijedlog proširenja postupovnih prava Suda pravde Europske zajednice na korporativne pravnike

Poštovani predsjedniče Lenarts,

Pišemo Vam u ime Asocijacije korporativnih pravnika Amerike, odnosno njezine Europske sekcije. Prvo bismo Vam željeli čestitati na Vašem skorašnjem izboru za Predsjednika Suda pravde. Radujemo se Vašem vodstvu najvišeg pravosudnog tijela Europske zajednice.

ACC Europe (ACCE) europska je sekcija Asocijacije korporativnih pravnika Amerike¹. ACC Europe ima više od 2200 članova po cijeloj Europi. Stojimo na usluzi korporativnim pravnicima kroz umrežavanje, širenje znanja, neprestanu pravnu izobrazbu i propagiranje zvanja korporativnih pravnika. ACC se posredstvom ACC Europe do sada uključivao u različita nastojanja unaprjeđenja uloge i statusa korporativnih pravnika u Europi.

Željeli bismo iskoristiti ovu priliku Vašeg izbora na ovo mjesto i skrenuti Vam pažnju na važno pitanje koje se odnosi na korporativne pravnike. Ono zadire u temeljeno pravo tvrtki na slobodu odabira tko će ih zastupati na sudu. Trenutna praksa Suda pravde je da korporativni pravnici ne mogu zastupati svoje tvrtke na Sudu, niti se obraćati Sudu u njihovo ime. ACCE poziva Sud da revidira svoje postupanje i razmotri mogućnost donošenja izmjena i dopuna članka 19. Statuta Suda pravde Europske zajednice² kako bi

---

¹ ACC je globalna pravna asocijacija koja promovira profesionalne i poslovne interese korporativnih pravnika koji rade za tvrtke, udruge i druge organizacije u privatnom sektoru kroz informiranje, izobrazbu, mogućnosti umrežavanja i promotivnu inicijativu. Imamo više od 40,000 članova koji predstavljaju više od 10,000 organizacija u više od 85 država.

² U članku 19. se navodi se stranke mora zastupati pravnik. Sud tumači članak 19. tako da pravnik mora biti neovisan. Sud tumači neovisnost kao nepostojanje radnog odnosa između pravnika i njegovog klijenta

omogućio strankama da ih mogu zastupati pravnici koje su one odabrale uključujući i korporativne pravnike (pod uvjetom da su takvi pravnici u odgovarajućoj državi članici ovlašteni za rad pred sudovima).

Vjerujemo da bi se takvom izmjenom i dopunom članka 19. uskladilo zastupanje pred Sudom pravde sa slobodom poslovanja definiranom u članku 16. Povelje o temeljnim pravima Europske zajednice. Mnoge države članice Europske zajednice već omogućuju poslovnom sektoru da koristi vlastite pravnike pred nacionalnim sudovima sukladno svojim nacionalnim zakonima i praksom. Vjerujemo da bi se davanje jednakih prava i pred Sudom pravde (onim korporativnim pravicima koji uživaju to pravo u svom vlastitom zakonodavstvu) moglo postići bez narušavanja važnog cilja održanja neovisnosti uloge pravnika u pravnom poretku Europske zajednice.

Prava iz članka 16. koja obuhvaćaju mogućnost poslovnih subjekata da odabiru pravnike

U članku 16. Povelje o temeljnim pravima Europske zajednice priznaje se pravo vođenja poslovanja u skladu sa „Zakonom zajednice i nacionalnim zakonima i praksom“. Kako ćemo detaljnije razraditi ovu temu, nacionalni zakoni i praksa u nekoj državi članici Europske zajednice omogućuju tvrtkama zastupanje njihovih korporativnih pravnika u sporovima koji se vode pred nacionalnim sudovima. Ovaj je Sud prihvatio da sloboda iz članka 16. „obuhvaća, među ostalim, pravo bilo kojeg poslovnog subjekta na slobodno korištenje, unutar granica odgovornosti za svoje vlastite postupke, ekonomskih, tehničkih i financijskih izvora koji mu stoje na raspolaganju“ (presuda za UPC Telekabel, C-314/12, stavak 49). Kako mi vidimo, pravnici – bilo da se radi o korporativnim pravicima ili vanjskim – koje angažiraju poslovni korisnici mogu se smatrati obuhvaćenim tim tehničkim izvorima. U mnogim slučajevima tvrtke mogu dati prednost korištenju vlastitih korporativnih pravnika jer je to daleko učinkovitije, posebno s financijske strane, a korporativni pravnici mogu biti i daleko učinkovitiji jer bolje poznaju poslovanje tvrtke u praksi, posebno u određenim postupcima pred Sudom pravde, kao što je to slučaj u postupku ispitivanja prije suđenja kada će korporativni pravnik biti u daleko boljem položaju kada bude odgovarao na pitanja koja sud može postaviti strankama tijekom saslušanja od bilo kojeg vanjskog pravnika.

Stoga nam se čini da prava koja se priznaju temeljem članka 16. zaslužuju tumačenje uključivanja mogućnosti korištenja korporativnih pravnika u postupcima Suda pravde ako su ti pravnici i inače ovlašteni obavljati svoj posao pred sudovima u njihovom vlastitom zakonodavstvu. U tom bismo pogledu željeli naglasiti da određeni broj država članica Europske zajednice, posebno one zemlje koje imaju vodeću ulogu u promicanju profesije pravnika, već primjenjuju pravne tradicije ovlašćujući korporativne pravnike koji su članovi odvjetničkih komora da na nacionalnim sudovima obavljaju poslove u ime svojih tvrtki podrazumijevajući da se neovisnost tih korporativnih pravnika može

---

(vidi *EREF* protiv *Komisije*, stavak 53. i parnicu koja se tamo citira). Sud ne definira načelo neovisnosti pravnika samo pozitivno, odnosno pozivanjem na profesionalne etičke obveze, već i negativno, odnosno nepostojanjem radnog odnosa (*Akzo Nobel Chemicals* i *Akcros Chemicals* protiv *Komisije*, stavak 45.).

usporediti s neovisnošću koja se pripisuje pravnicima u privatnoj praksi.³

Povrh toga mnogi korporativni pravnici, a posebno oni koji su ovlašteni zastupati pred svojim nacionalnim sudovima – članovi su nacionalnih odvjetničkih komora. U Ujedinjenom Kraljevstvu, Irskoj i Španjolskoj na primjer, korporativni pravnici, bez obzira da li su članovi odvjetničke komore ili ne, zajedno s kolegama iz privatne prakse, članovi su istih profesionalnih organizacija i podliježu istim statutarnim odredbama koje obuhvaćaju mogućnost disciplinarnih sankcija. Korporativne pravnike koji su članovi odvjetničke komore sprječavaju i pravila njihovih profesionalnih tijela i njihova odgovornost (u nekoliko zakonodavstva), baš kao i same sudske djelatnike, da zlouporabe svoju ulogu učesnika vladavine prava. Povrh toga, oni rade i pod okriljem svoje komore koja ih štiti u slučaju da njihovi poslodavci napadnu njihovu neovisnost.

Stoga je ACCE-ovo stajalište da ako država članica Europske zajednice dopušta da korporativni pravnici obavljaju svoja profesionalna zaduženja pred sudovima, Sud pravde bi to isto tako trebao dopustiti. To je osobito važno za ispitni postupak prije suđenja, u kojem korporativni pravnici zastupaju svoje tvrtke pred nacionalnim sudovima.

Briga o neovisnosti ne bi smjela unaprijed ograničiti pravo na odabir pravnog zastupnika iz članka 16.

Svjesni smo da temeljne slobode i prava iz Povelje Europske zajednice imaju svoja ograničenja. Što se tiče pravnika, njihova uloga je da u pravnom poretku Europske zajednice surađuju u vladavini prava i da se od njih traži da pružaju, potpuno neovisno i u apsolutnom interesu svakog pojedinog slučaja, onakvu pravnu zaštitu kakva je klijentu najpotrebnija. Smatramo takvu koncepciju – kao i njezina svojstvena ograničenja na savjet pravnika, te stoga i na prava poslovnih subjekta iz članka 16. – potpuno legitimnom. Međutim, ne slažemo se da korporativni pravnici ne mogu zastupati svoje tvrtke sukladno zahtjevima o suradnji u vladavini prava i pružajući pravni savjet uz apsolutnu neovisnost.

U stvari, iznenađuje nas nepobitna predrasuda da korporativni pravnici ne udovoljavaju zahtjevu neovisnosti jer njihov status uposlene osobe ne krši načela sadržana u članku 52.1 Povelje kojim se traži da bilo koje ograničenje prava koja su navedena u Povelji bude neophodno i razmjerno postizanju pravovaljane svrhe. Dok se za pravnike u privatnoj praksi smatra da udovoljavaju zahtjevu neovisnosti bez ikakve dvojbe, ograničavanje aktivnosti svih korporativnih pravnika na istim temeljima možda i nije razmjernan odgovor postizanju objektivnosti glede traženja neovisnosti. Uloga korporativnih pravnika se tijekom posljednjih godina razvija i u mnogim pogledima se može usporediti s pravnicima u privatnoj praksi. Vjerujemo da korporativni pravnici udovoljavaju zahtjevima za neovisnošću koje traži Sud pravde i da njihov status uposlenika ne utječe na njihovo profesionalno mišljenje.

---

³ Među tim državama članicama Europske unije su Ujedinjeno Kraljevstvo, Španjolska, Nizozemska, Danska, Irska, Portugal i Grčka. Primijetili smo da ima i dodatnih država članica Europske zajednice u kojima se korporativnim pravnicima dopušta provođenje aktivnosti na sudovima ograničene sudske nadležnosti.

ACCE se već ranije bavio problemom neovisnosti korporativnih pravnika,⁴ te je danas razina njihove neovisnosti viša nego ikada ranije. Trenutna uloga korporativnih pravnika je pružanje neovisnih pravnih savjeta i njihove se usluge ne razlikuju od usluga koje se traže od vanjskog pravnika. U većim tvrtka korporativni pravници rade u posebnim pravnim odjelima i daju savjete svojim klijentima unutar tvrtke koji se nalaze na sasvim drugim lokacijama / u drugim zemljama. Vrlo često korporativni pravници nemaju drugih odnosa sa svojim klijentima unutar tvrtke osim odnosa smještenih u kontekst pružanja pravnih savjeta koji se od njih traže jer rade u različitom korporativnom subjektu koji se može nalaziti bilo gdje, te imaju odvojenu rukovodeću strukturu unutar tvrtke.

Za razliku od toga, korištenje vanjskih pravnika ne jamči neovisnost i sigurno ne sprječava povrede. U SAS/Maersk, dvije su aviokompanije nezakonito dijelile tržište, te da bi držale diskriminirajuće dokaze izvan dohvata tijela za borbu protiv kartela, tvrtke su se složile da tu dokumentaciju predaju na čuvanje uredima vanjskih pravnih savjetnika (Odluka Komisije 2001/716/EC, SAS/Maersk Air (COMP.D.2 37.444) OJ 2001 L265/15, stavak 89). Vanjski pravni savjetnici navedenih tvrtki su im savjetovali da podatke koji se odnose na razdiobu tržišta i dogovaranje cijene ne uključuju u pisani sporazum.

Odnos između vanjskih pravnih savjetnika i tvrtke koja je klijent mogu biti bliski, ili čak i bliskiji – i to i financijski i osobno – od odnosa koji su prisutni između korporativnog pravnika i njegovog / njezinog klijenta iz iste tvrtke. Posebno u manjim neovisnim odvjetničkim uredima koji u načelu rade za svega nekoliko klijenata, pritisak glede suradnje s upravom kada se rješavaju važna komercijalna pitanja može biti veći za vanjske pravnike, nego za pravnike unutar iste tvrtke.

Nadalje, razvoj novih poslovnih modela za pružanje pravnih savjeta, kao što su modeli koje su razvile tvrtke poput Pravnika na zahtjev (Lawyers on Demand - LOD) i Axiom, pomakle su granicu između vanjskih i korporativnih pravnika.

Da sumiramo, neovisnost je funkcija uloge koju imaju pravници u srži stvari, a ne njezino postojanje ili nepostojanje u radnom odnosu.

Alternative potpunom pravu zastupanja

U prethodnom smo tekstu iznijeli naše uvjerenje da bi se odvjetnici koji sprječavaju određene korporativne pravnike da rade svoj posao pred Sudom pravde trebali povući jer se čini da pravilo ne odgovara potrebama neovisnosti pravnika pred sudom.

Isto tako, ako sud želi omogućiti cjelokupna prava na zastupanje odgovarajućim korporativnim pravicima, lijepo molimo Sud da razmotri da li je sukladno članku 52.1 potrebno postaviti zabranu korporativnim pravicima za sve postupke pred Sudom. Možda bi se mogao preporučiti drugačiji odnos u kontekstu pozivanja na prethodno donesene odluke, posebno na instancama na kojima korporativni pravници već zastupaju

---

⁴ ACC, through ACC Europe was an intervener in *Akzo Nobel Chemicals Ltd and Akros Chemicals Ltd v European Commission*.

svoju stranku na nacionalnom sudu. Za druge bi postupke čija je narav prijeporna, kao što su tužbe za poništenje ili žalbeni postupci, moglo i dalje vrijediti ograničenje za korporativne pravnike ukoliko Sud smatra je ne neophodno održati ciljeve zadržavanja uloge vanjskog savjetnika u tim postupcima.

* * *

ACC se nada da će se za Vašeg predsjedavanja započeti s revizijom Statuta Suda pravde Europske zajednice kako bi se ispravio ovaj važan problem i kako bi se dopustilo korporativnim pravnicima za zastupaju svoje klijente na Sudu.

Molimo Vas da se bez ustručavanja obratite ACC Europsko sjedište za zastupanje, Javier Ramirez (javier.ramirez2@hp.com; +34.91.634.9828), ukoliko želite detaljnije raspraviti navedena pitanja ili ukoliko Vam možemo dostaviti daljnje dokazne materijale.

Najljepše Vam se zahvaljujemo na pažnji i pomoći.

S poštovanjem,

Amar Sarwal
Potpredsjednik i glavni pravni strateg
Udruga korporativnih pravnika

Mary Blatch
Direktor državnih i regulatornih poslova
Udruga korporativnih pravnika

Mercedes Carmona Mariscal
Predsjednik
Udruga korporativnih pravnika, Europa

Javier Ramirez Iglesias
Sjedište za zastupanje
Udruga korporativnih pravnika, Europa